

ἀφορμὴν. Φαίνεται δέ, ὅτι οὐχὶ τυχαίως παρηκολούθουν ἐν πολέμῳ τὸν στρατὸν οἱ ἱατροί, ἀλλ' ὁ στρατιωτικὸς ὄργανισμὸς προϋνόμενός περὶ τῆς παρουσίας αὐτῶν. Τοιοῦτός τις δι' ἱατρῶν ἐφοδιασμὸς τοῦ στρατοῦ ἀναφέρεται καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5' αἰῶνος εἰς τὸν α' ἱερὸν πόλεμον, ὅστις κατέληξεν εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς Κρίσης, καὶ ὑπὸ τοῦ Ξενοφώντος δὲ (Κύρου Παιδ. 4, 6, 15) λέγεται, ὅτι «οἱ στρατηγοὶ τῶν στρατιωτῶν ἐνεκεν ἱατροῦς ἐξάγουσιν».

Ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν χρόνων δὲν ἔχομεν εἰκόνας δεικνύουσας τὴν τότε ἀσκησιν τῆς ἱατρικῆς, ἀλλὰ, πῶς φαντάζονται τὴν ἱατρικὴν τῶν ἑπῶν, ἅτινα περιέγραφον τὸν Τρωϊκὸν κύκλον, οἱ ἄνθρωποι τοῦ 5' καὶ τοῦ 6' αἰῶνος π. Χ., δεικνύουσιν εἰκόνες τινές.

Ἀναφέρομαι πρῶτον εἰς ἄγγειον (εἰκ. 1), ὃπερ εἶνε ἀμορφεὺς χαλκιδικῆς προελεύσεως καὶ εὐρέθῃ εἰς τάφον τῆς Ἐτρουρίας, ἣτις ἦτο κατὰ τὸν 5' αἰ. καὶ πρότερον καὶ ὕστερον τὸ ἀριστὸν ἔδαφος καταναλώσεως τῶν προϊόντων τῆς ἑλληνικῆς ἀγγειοπλαστικῆς. Ἀνήκει τὸ ἄγγειον εἰς τὸ α' ἡμισυ τοῦ 5' αἰῶνος. Κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον τὰ πρωτεῖα

Εἰκ. 1. — Εἰκὼν Χαλκιδικοῦ ἀγγείου. Μάχη περὶ τὸ πτώμα τοῦ Ἀγλήλεως.

χρῶμα τοῦ πηλοῦ ἔχουσῶν τῶν πρότερον σχεδιασθεισῶν μορφῶν. Ἡ ἔξω πλευρά του εἰκονίζει τὴν ὑποδοχὴν τοῦ Ἡρακλέους ὑπὸ τῶν θεῶν ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου. Ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἐντὸς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου ὁ κεντρικὸς κυκλικὸς χώρος

Εἰκ. 2.—Εἰκὼν κύλικος τοῦ Σωσίου. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐπιδένει τραῦμα τοῦ Πάτροκλου.

περιέχει εἰκόνα τελειότερον ἐξεργασμένην. Αὕτη εἶνε ἡ ἐνδιαφέρουσα ἡμᾶς. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἀσχολεῖται νὰ ἐπιδέσῃ τραῦμα, τὸ ὁποῖον ἔλαβεν εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα ὁ φίλος αὐτοῦ Πάτροκλος. Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ ἐπιδέσμου καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιδέσεως διακρίνονται κάλλιον εἰς τὴν ἐπι-

τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀγγείου κυμαίνεται περὶ τὸ 480 π. Χ.
 Ἐπαγγελματικωτέραν ἰατρικὴν δεικνύει κάτοπτρόν τι

Εἰκ. 3. — Εἰκὼν χαρακτῆ ἐπὶ χαλκοῦ ἑτρουσκικοῦ κατόπτρου.
 Ὁ Μαχάων ἐπιδένει τὸν πόδα τοῦ Φιλοκτήτου.

ἑτρουσκικὸν χαλκοῦν, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται διὰ χαραξέως ὁ
 ἰατρὸς Μαχάων, ὁ μυθικὸς υἱὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὁ παρα-

στάσεις: μίαν ἐπὶ τοῦ ὤμου καὶ ἄλλην ἐπὶ τῆς κοιλίας, ὡς ζώνην ταύτην.

Ἐπὶ τοῦ ὤμου περίξ τοῦ στομίου εἰκονίζονται δύο Ἑρω-
τες πετόμενοι. Ἡ κόμη αὐτῶν ὑποτίθεται ξανθή, ἐπειδὴ εἶνε
διὰ γανώματος ἀραιοῦ εἰκονισμένη, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς πυρᾶς

· Εἰκ. 4. — Ἀρύβαλλος ἐρυθρόμορφος ἀττικῆς ἐργασίας.

γίνεται καστανοῦν. Φέρουσι δὲ περὶ τὴν κόμην καὶ διάδημα
ἦτοι ταινίαν, ἣτις εἶνε δι' ἐρυθροῦ προσθέτου χρώματος
δεδηλωμένη. Ἐρυθρὸν χρῶμα ὑπάρχει καὶ εἰς τοὺς ἀνθο-
πλοκάμους, οὓς κρατοῦσιν ἐν ταῖς χερσίν. Ἄν λάβωμεν
ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὸ ἀγγεῖον τοῦτο ἔχει μέγεθος μόλις 0.09, αἱ δὲ
ἐπ' αὐτοῦ εἰκονιζόμενα μορφαὶ ἔχουσι μέγιστον ἀνάστημα

0.054, πρέπει να θαυμάσωμεν τὴν ἀριότητα, μεθ' ἧς ὁ τεχνίτης ἀπέδωκε τὰς ἀνατομικὰς λεπτομερείας τοῦ σώματος, τὴν τελειότητα τοῦ περιγράμματος, τοῦ ὀφθαλμοῦ τὴν κατὰ κρόταρον ἀκριβῆ παραστάσιν καὶ τὴν κίνησιν τῆς πτήσεως. Τὰ μέλη τοῦ σώματος εἶνε διατεθειμένα ὡς ἐν κολυμβήσει ἀνέτως καὶ ἐλαφρῶς, ὥστε παρέχουσιν ἀληθοῦς πτήσεως ἰδέαν.

Ἡ ἐπὶ τῆς κοιλίας τοῦ ἀρυβάλλου ἐν ζώνῃ εἰκῶν δεικνύει κατὰ τὸν συνήθη εἰς τὰς ἀγγειογραφίας σύντομον τρόπον ἰατρειῶν τι δημόσιον, κλινικὴν τινα (εἰκ. 5). Δυστυχῶς δὲν ἐσώθησαν ὅλα τὰ τεμάχια, εἰς ἃ εἶχε συντριβῆ τὸ ἀγγεῖον, καὶ διὰ τοῦτο μορφαί τινες (κυρίως ἐν τῷ κέντρῳ καὶ τοῖς ἄκροις) εἶνε μετὰ τὴν συγκόλλησιν ἀτελεῖς.

Ἐπτά εἶνε τὰ ἐπὶ τῆς κοιλίας εἰκονιζόμενα πρόσωπα: Ἐν τῷ μέσῳ νεαρὸς ἰατρός, ἄρτι γενειῶν, καθήμενος ἐπὶ θρόνου μετ' ἀνακλίσεως, φορῶν ἱμάτιον, περὶ δὲ τὴν κόμην ἐρυθρὸν διάδημα, λαμβάνει διὰ τῆς ἀριστερᾶς αὐτοῦ τὸν δεξιὸν βραχίονα ἀνδρὸς καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς τεντώνει μετὰ προσοχῆς ἐκδήλου ἐπίδεσμον, οὗ τὸ λευκὸν χρῶμα κατέλιπεν ἴχνη, μὴ

Εἰκ. 5. — Ἡ περὶ τὴν κοιλίαν τοῦ ἀρυβάλλου τῆς εἰκ. 4 ἐκτετατομένη παραστάσις ἰατρείου.

Τ. ΛΟΥΚΙΔΟΥ

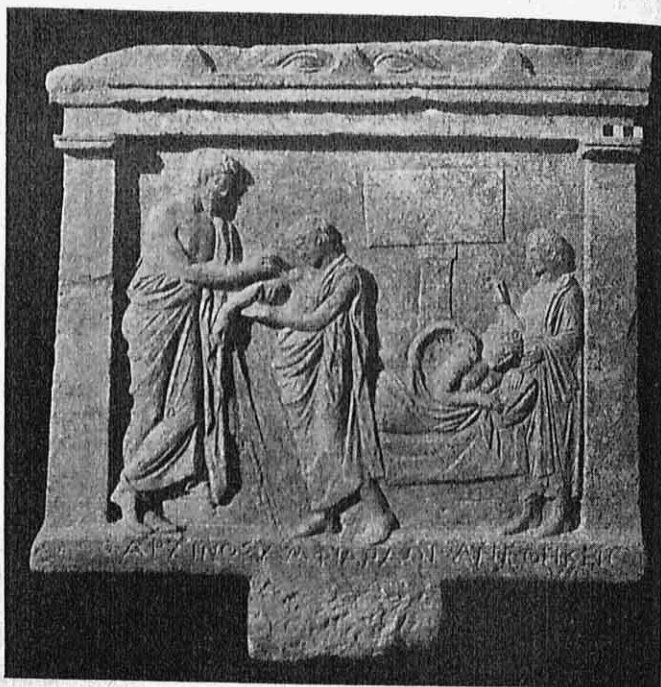
ΑΓΡΥΠΝΙΑ ΣΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ

Εικ. 6. — Ήρωιδόμορφος κούπηξ τοῦ Ἐθνικοῦ Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν.

καὶ ὁ Ἄσκληπιὸς δι' ἐγκοιμήσεων, καθ' ἃς ἢ αὐτὸς ἐθεράπευε τὸν πάσχοντα ἢ ὑπεδείκνυεν αὐτῷ ἐν ὄνειρῳ τὸν τροπὸν τῆς θεραπείας.

Φαίνεται, ὅτι ἡ παράστασις κατατέμνεται εἰς τρεῖς μερι-

Εἰκ. 7. — Ἀνάγλυφον ἐκ τοῦ Ἀμφιαρείου τοῦ Ὠρωποῦ ἐν τῷ Μουσεῖῳ Ἀθηνῶν.

κωτέρας εἰκόνας. Εἰς τὴν πρώτην ὁ Ἀμφιάραος, εἰκονιζόμενος μεγαλύτερος, ἄτε θεός, ὄρθιος καὶ ἐρειδόμενος ἐπὶ τῆς μακρᾶς ὀζώδους ράβδου του, ἐκτελεῖ διὰ κυμπύλου μαχαιρίου ἐγγείρησιν εἰς τὸν ἄνω βραχίονα νεαροῦ ἀνδρός, ἐφήβου μᾶλλον, ὅστις φαίνεται ὅτι ἤλθεν εἰς τὸ ἱερόν οὐχί

Εικ. 8. — Ἐπιτύμβιον ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου Ἀθηνῶν, εἰκονίζον ἐγκοιμητήριον.

Εικ. 9. — Γ'Αναθηματικά ανάγλυφα ἐκ τοῦ Ἴ�σκληπείου Ἀθηνῶν.

Εἰκ. 10. — Ἀνάγλυφον ἀναθηματικὸν ἐκ τοῦ Ἀσκληπείου τῆς Μουναίας τοῦ Πειραιῶς
(ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Πειραιῶς νῦν).